

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/22/2022
Identifikačné číslo spisu: 5717010512
Dátum vydania rozhodnutia: 11.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5717010512.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom 11. mája 2022 v Bratislave v trestnej veci obvineného L. J. pre zločin sexuálneho zneužívania v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 k § 201 ods. 1 Trestného zákona, o dovolaní obvineného L. J. proti rozsudku Okresného súdu Martin, sp. zn. 1T/36/2017, z 25. októbra 2017 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. b) Trestného poriadku dovolanie obvineného L. J. o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Martin, sp. zn. 1T/36/2017, z 25. októbra 2017 bol obvinený L. J. uznaný za vinného zo spáchania zločinu sexuálneho zneužívania v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 k § 201 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe podrobne opísanom v skutkovej vete výrokovej časti označeného rozsudku.

Za to bol menovanému podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona, § 36 písm. l), § 37 písm. m) Trestného zákona a § 38 ods. 2 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, ktorého výkon mu bol podmienene odložený podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona za súčasného uloženia probačného dohľadu nad správaním obvineného podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona a ustanovením skúšobnej doby podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona vo výmere 4 (štyri) roky.

Súd prvého stupňa zároveň obvinenému uložil povinnosť osobne sa ospravedlniť maloletej poškodenej Y. S. a jej zákonnej zástupkyňi za spáchanú trestnú činnosť a povinnosť viesť riadny život, dodržiavať podmienky dohľadu, splniť uloženú povinnosť, nespáchať priestupok ani trestný čin v skúšobnej dobe v rámci trvania probačného dohľadu.

Obvinený L. J. podal dovolanie proti rozsudku Okresnému súdu Martin, sp. zn. 1T/36/2017, z 25. októbra 2017, ktoré odôvodnil s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu) a písm. i) (rozhodnutie je založené na

nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť) Trestného poriadku.

Obvinený argumentoval v zásade nasledovne:

- od začatia trestného stíhania v jeho trestnej veci bol zásadným spôsobom porušený zákon, a to právo na obhajobu; tým pádom mu boli zmarené úkony, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom a ktoré navrhoval od začiatku vedenia vyšetrovania - preto žiada, cit.: „Najvyšší súd o dovolanie, kde na pojednávaní uvedie viac k samotnej veci“,
- poukázal na uznesenie Okresného súdu Martin, sp. zn. 1T/36/2017, z 5. júna 2019 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 2Tos/38/2019, zo 14. augusta 2019 (ktorým bolo rozhodnuté, že obvinený sa neosvedčil v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia a trest odňatia slobody, výkon ktorého mu bol pôvodne podmiennečne odložený vykonať); dotknutými uzneseniami malo byť takisto porušené jeho právo na obhajobu, a síce tým, že mu bol uložený trest nezodpovedajúci zákonným ustanoveniam, na ktoré súdy v predmetných rozhodnutiach poukázali, čo znamená, že takéto rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.
- zo strany orgánov činných v trestnom konaní nemali byť dodržané relevantné zákonné ustanovenia a súdy sa náležite nevysporiadali so skutočnosťami uvádzanými obvineným (a tak došlo k porušeniu práva obvineného na obhajobu v dôsledku ich nesprávneho vyhodnotenia); premena podmieneného trestu odňatia slobody tak nie je s prihliadnutím na preukázateľné skutočnosti, uvádzané obvineným, opodstatnená a je nedôvodne prísna,
- nebolo preukázané, či bol už v prípravnom konaní pred jeho výsluchom riadne poučený o tom, že má právo zvoliť si obhajcu. To, že obvinený nepožiadal o ustanovenie obhajcu, totiž neznamená, že obvinený vôbec predmetnému poučeniu porozumel a či si bol vedomý dôsledkov svojho vyjadrenia, nakoľko nie je osobou s právnickým vzdelaním a nemôže s odbornou starostlivosťou uplatňovať svoje práva v trestnom konaní; ak by aj uviedol, že si obhajcu nezvolí, uvedené nemá žiadny vplyv na možnosť vlastnej úvahy súdu, či došlo k porušeniu procesných práv obvineného. Zhrnúc všeobecne platné teoretické závery v spojení s odkazom na relevantnú rozhodovaciu prax obvinený uzatvoril, že formálne a neúplné prednesenie práv obvinenému bez ich náležitého vysvetlenia nespĺňa kritéria riadneho poučenia. Navrhoval, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok Okresného súdu Martin, sp. zn. 1T/36/2017, z 25. októbra 2017, nakoľko tak dotknutým rozsudkom ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v neprospech obvineného a vec vrátil Okresnému súdu Martin, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka, ktorá uviedla, že v predmetnej veci nie sú dané dôvody dovolania. Obvinený sa k spáchaniu skutku v celom rozsahu priznal už počas prípravného konania, v rámci ktorého bol vyšetrovateľom poučený o svojom práve zvoliť si obhajcu, ktoré ale napokon nevyužil. Aj na hlavnom pojednávaní pred okresným súdom bol obvinený opakovane riadne poučený o svojich právach, okrem iného aj o práve zvoliť si obhajcu. Rozsudok okresného súdu je preto podľa prokurátorky zákonný a správny, v dôsledku čoho prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

+ + +

Najvyšší súd konštatuje, že dovolanie podané obvineným L. J. bolo podané neoprávnenou osobou v zmysle § 382 písm. b) Trestného poriadku z nasledovných dôvodov:

Z predloženého spisu vyplýva, že na hlavnom pojednávaní konanom pred okresným súdom 25. októbra 2017 (č. l. 156 a nasl. spisu) obvinený L. J. urobil vyhlásenie o tom, že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v obžalobe [§ 257 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku], na čo následne okresný súd procesne konformným spôsobom dotknuté vyhlásenie o vine prijal uznesením podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku a ďalej postupoval spôsobom predpokladaným v ods. 8 naposledy označeného ustanovenia Trestného poriadku (č. l. 158 a nasl. spisu). Po vyhlásení odsudzujúceho rozsudku a po

poučení o opravných prostriedkoch obvinený vyhlásil: „Vzdávam sa práva podať odvolanie proti rozsudku. Nesúhlasím, aby v môj prospech podali odvolanie na to oprávnené osoby" (č. l. 161 spisu). Prokurátor si vo vzťahu k obvinenému L. J. ponechal lehotu na podanie odvolania, ktorá márne uplynula v dôsledku nevyužitia práva prokurátora podať odvolanie (viď doručenka na rube č. l. 167 spisu v spojení s ref. pre výkon rozsudku, č. l. 168 a nasl. spisu). Rozsudok Okresného súdu Martin nadobudol právoplatnosť 10. novembra 2017.

Podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlási, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe, alebo urobí vyhlásenie podľa odseku 4, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g), a h) a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c).

V citovanom zákonom ustanovení nie je špecifikovaný konkrétny subjekt, ktorému prislúcha právo na podanie dovolania, a preto je nevyhnutné z ďalších ustanovení Trestného poriadku vyvodit' subjekt (oprávnenú osobu v zmysle § 369 Trestného poriadku), oprávnený na podanie dovolania v prípadoch podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku. Ustanovenie § 257 ods. 5 Trestného poriadku nemožno vykladať izolovane, ale je potrebné vykladať ho v súhrne s ďalšími zákonnými ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku - dovolaní, v tomto prípade v prvom rade s ustanovením § 369 ods. 2 Trestného poriadku a tiež s ustanovením § 372 ods. 1 prvá veta Trestného poriadku.

Podľa § 369 Trestného poriadku

- ods. 1 dovolanie z dôvodov uvedených v § 371 podá minister spravodlivosti len na podnet. Podnet môže podať osoba, ktorej tento zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nespĺňa podmienku dovolania uvedenú v § 372 ods. 1,
- ods. 2 proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1
 - a/ generálny prokurátor proti ktorémukoľvek výroku,
 - b/ obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že len minister spravodlivosti je osobou oprávnenou podať dovolanie proti rozhodnutiam súdu prvého stupňa, proti ktorým zákon pripúšťa podať tento mimoriadny opravný prostriedok (trestný rozkaz - 368 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, rozsudok schvaľujúci dohodu o vine a treste - § 334 ods. 4 Trestného poriadku, rozsudok po prijatí vyhlásenia obvineného o priznaní viny - § 257 ods. 5 Trestného poriadku a samozrejme proti rozhodnutiam v zmysle § 371 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku).

Ustanovenie § 369 ods. 2 Trestného poriadku neoddeliteľne nadväzuje na § 257 ods. 5 Trestného poriadku, pričom zrozumiteľne a jednoznačne vymedzuje pre subjekty oprávnené podať dovolanie - oprávnené osoby „okruh" rozhodnutí, ktoré môžu dovolaním napadnúť. Rozširujúci výklad ustanovenia § 257 ods. 5 Trestného poriadku v prospech obvineného tak, že môže podať dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku proti rozsudku súdu prvého stupňa, neprichádza do úvahy, a to ani s ohľadom na právo na spravodlivý proces. Prípadne zistená nesprávnosť vo vyššie uvedených rozhodnutiach môže byť napravená len na podklade dovolania podaného ministrom spravodlivosti tak, ako to predpokladá ustanovenie § 369 ods. 1 Trestného poriadku.

V predmetnej veci ďalším ustanovením, ktoré vylučuje obvineného z okruhu oprávnených osôb na podanie dovolania, je ustanovenie § 372 ods. 1 prvá veta Trestného poriadku, podľa ktorého oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté.

Tým, že obvinený L. J. priznal vinu a súd rozhodol podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku o jej prijatí,

deklaroval svoju spokojnosť s rozsudkom súdu prvého stupňa vo všetkých jeho výrokoch, a preto sa nemôže v ďalšom konaní procesne účinne - podaním dovolania - domáhať ochrany svojich práv, ktorých sa priznaním viny a vzdania sa práva podať odvolanie vzdal. V takýchto prípadoch možno nápravu dosiahnuť len prostredníctvom ministra spravodlivosti tak, ako je to vysvetlené vyššie.

Z toho plynie záver, že ustanovenie § 257 ods. 5 a ustanovenie § 334 ods. 4 Trestného poriadku nemožno vykladať izolovane, ale v súhrne s ďalšími ustanoveniami upravujúcimi postup v konaní o dovolaní, a to ustanoveniami § 369 ods. 1 a ods. 2 a § 372 ods. 1 (prvá veta) Trestného poriadku. V zmysle uvedeného, proti rozsudku, ktorý bol vyhlásený po prijatí vyhlásenia obvineného o priznaní viny (§ 257 ods. 5 Trestného poriadku), a proti rozsudku, ktorým súd schválil dohodu o vine a treste (§ 334 ods. 4 Trestného poriadku), dovolanie môže podať len minister spravodlivosti, a to na podnet inej osoby (§ 369 ods. 1, § 371 ods. 1 písm. c), § 372 ods. 1 Trestného poriadku) - R 12/2017.

Pokiaľ obvinený rezignoval na možnosť podať opravný prostriedok, sám sa zbavil ďalších práv, ktoré mu prináležia podľa Trestného poriadku. Obvinený sa nemôže v ďalšom konaní procesne účinným spôsobom (podaním dovolania) domáhať ochrany svojich práv, ak v predchádzajúcich štádiách konania sa o tieto práva náležitým spôsobom nezaujímal a nestaral, resp. ak výslovne vyhlásil spokojnosť s rozhodnutím súdu - vzdaním sa práva podať opravný prostriedok (*vigilantibus leges sunt scriptae* - zákony sú napísané pre bdelych, treba byť bdely, aby sme mohli ochrániť svoje právo, *vigilantibus iura* - právo je na strane ostražitých, *vigilantibus non dormientibus iura subveniunt* - právo pomáha bdelym, nie spiacim).

Inak tomu nebolo ani v trestnej veci obvineného.

S ohľadom na uvedené nemohol najvyšší súd považovať obvineného L. J. za osobu oprávnenú na podanie dovolania, pretože nešlo o rozhodnutie súdu druhého stupňa (§ 369 ods. 2 Trestného poriadku) a obvinený nevyužil ani právo na podanie odvolania (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Za takéhoto právneho stavu neostalo najvyššiemu súdu iné, než rozhodnúť tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.